

van den 40e penningh met de verhoging van $1\frac{1}{2}$ per cento betaeld te syn, in eenen ewigen onversuymelycken erfpacht gegund ende gegeven hebben, gelyck wij gunnen ende geven by deesen aen den voorschreven Heer en Mr. Everard van Wachendorff een erve lands groot omtrend 300 roeden, beneffens seekere tuynhuys mitsgaders wooningen en werff, de vyver daerin begrepen, soo binnen den kringmuur als daerbuyten, sodanigh als tselve voorheen in twee gedeelten by de weduwe van Jan van Meppen en Jan Stevens is gehuurt en gebruykt geweest, edogh zoo groot ende klijn als 't zelve goed gelegen is op Absteede met alle de gerechtigheden en voordelen van uytwateringe, mitsgaders uyt en toewegen ... etc.

Renversael van den Heer en Mr. Everard van Wachendorff.

Ik Mr. Everard van Wachendorff beken by desen van de Ed. Mogende Heren Edelen ende Ridderschappe 's Lands van Utrecht in erfpacht ontvangen en ge-
noomen te hebben het goed genaemt Oudwyck volgens den inhoud van den erfpachtbrief etc. . . .

ADAM SIMONS 1770—1834

Adam Simons werd 25 februari 1770 te Amsterdam geboren, studeerde daar aan het Athenaeum en daarna te Leiden in de theologie. In 1792 werd hij proponent, in 1793 predikant aan de Vuursche en in 1799 te Thamen aan de Uithoorn.

Simons was ook dichter, gaf in 1805 een bundel „Gedichten” uit, met zijn portret. Algemene bijval vond in 1815 zijn gedicht „Alexander, keizer aller Russen”, die hij als bevrijder van de franse heerschappij verheerlijkte. Het was verdeeld in drie zangen en besloten met een „Ode aan mijne landgenoten”.

Toen bij organiek besluit van 2 augustus 1815 de utrechtse academie tot Lands-Hoogeschool werd verheven, wijdde hij haar het gedicht „Bij de herstelling van Utrecht's Hoogeschool, 1815”. Een nieuwe leerstoel van de nederlandse taal en letteren werd hierbij opgericht ¹⁾ en als eerste hoogleraar zag zich de dichter-predikant Adam Simons benoemd. Tevens werd toen bepaald dat voortaan de inaugurele oraties in het nederlands mochten worden gehouden, doch de hoogleraren bleven de voorkeur geven aan het latijn.

Simons heeft op 25 maart 1816 zijn ambt aanvaard met het uitspreken van de eerste inaugurele rede in het nederlands. De betekenis die hijzelf aan zijn professoraat toekende, accentueerde hij door zijn onderwerp „Over den waren dichter”. ²⁾ Hij zegt daarin dat de dichtkunde een voornaam deel zou uitmaken van het aan zijn zorg toevertrouwde onderwijs.

De dichtkunst was sinds het midden der 18de eeuw in verval geraakt, ieder maakte verzen en werd bij de voorlezing toegejuicht. Hiertegen is krachtig geprotesteerd door Jacobus Bellamy, aanvankelijk bakkers-

¹⁾ G. W. Kernkamp, De Utrechtsche Universiteit 1636—1936. Utrecht 1936, II, 75.

²⁾ a.w. II, 131—132.

knecht te Vlissingen, die in 1782 op kosten van enige vlissingse heren te Utrecht kwam studeren.

Bellamy betoogde dat het in poëzie aankomt op losheid, waarheid en natuur. Wel is hij reeds in 1786 overleden en door zijn vrienden in de St. Nicolaaskerk te Utrecht ter rust gebracht, doch de bezielende kracht die van hem uitging, bleef voortleven onder de besten van zijn volgelingen. Evenals hij wilden zij de vaderlandse poëzie in nieuwe banen leiden. Eén van de voornaamsten was Van der Woordt (1769—1794).

ADAM SIMONS

Gravure door W. van Senus, naar een tekening van H. W. Caspari, 1805

als stadsgenoot van zijn jeugd af met Simons bevriend, die hem onder invloed van Bellamy heeft gebracht.

Hierdoor verrijkt heeft Simons het hoogleraarsambt aanvaard en grote belangstelling weten te wekken voor de beoefening van de nederlandse letterkunde en vaderlandse geschiedenis, terwijl zijn colleges over aethetica en noordse mythologie door studenten van alle faculteiten werden bezocht.³⁾

Natuurlijk was Simons voortaan de aangewezen persoon als vanwege de utrechtse hogeschool een nederlandse feestrede moest worden gehouden. Dit was het geval toen de studenten van de compagnie vrijwillige jagers der hogeschool van de Tiendaagse Veldtocht in Zuid-Nederland terugkeerden. Al hadden zij niet gevochten en nauwelijks gevaar gelopen, hun terugtocht werd als een zegetocht gevierd.

Simons heeft toen op 10 oktober 1831 in tegenwoordigheid van professoren in de Dom een gedicht in twee zangen voorgedragen, waarvan de eerste de politieke toestand van Europa beschreef, de tweede de

³⁾ a.w. II, 77.

vreugde over de behouden terugkeer der studenten vertolkte.⁴⁾ Tussen deze beide werd „ter verpozing” orgelmuziek uitgevoerd; dit was destijds het schema voor een officiële feestrede.

In zangen placht Simons ook zijn ander dichtwerk te verdelen. Zo schreef hij o.a. in 1814 te Thamen „De waarde van den mensch” in drie zangen. In het Natuurkundig Gezelschap te Utrecht sprak hij „Over Natuur en Natuurkennis” in een Leerdicht van twee zangen, voorafgegaan door een Voorlezing.

Jacob Geel, die zijn tijdgenoten een beter inzicht wilde geven in het verschil tussen poëzie en proza, heeft toen betoogd dat veel verzen slechts berijmd proza waren en dat het proza ter uiting van innerlijk en beschrijving van uiterlijk leven dezelfde aandacht verdiende als de poëzie.⁵⁾ Hij hield hierover op 18 februari 1830 een lezing „Lof der Proza” in het Leesmuseum te Utrecht.

Hierop heeft Simons, in het harnas gejaagd, 25 maart 1830 in het Leesmuseum een voordracht gehouden „Over de Poëzij”, die in menig opzicht was gericht tegen Geel.

Doch Simons, die steeds aan de dichters voorhield aan welke eisen de poëzie moest beantwoorden, is zelf slechts een verzenmaker gebleven gelijk zovele anderen.

Neen, een dichter van betekenis is Simons niet geweest. Evenmin was hij dat als geleerde, wat ook niet te vergen was van een man die, vijfenveertig jaar oud, werd benoemd tot hoogleraar in een vak dat hem volkomen vreemd was. Maar hij heeft toen alle krachten ingespannen om onze vaderlandse geschiedenis en letterkunde te leren kennen. In een tijdperk van verval wekte hij voor haar liefde en bewondering bij het jonge geslacht op. In dit opzicht is Simons wel een man van betekenis geweest.

Veel is hij bovendien geweest voor zijn leerlingen, die volgens zijn zoons hem lief waren, aan wie hij zich hechtte met zijn gehele ziel en voor wie hij zich geen moeite ontzag. „Gaarne ging hij met hen om, en zoo velen, als hij in zijn huis ontving, vonden er nooit den stroeven meester, die zorgvuldig den afstand wenschte te bewaren, maar den ongedwongen vriend, die levendig deel nam in alles, wat hun betrof, die zich niet alleen de dagen zijner jeugd wist te herinneren, maar zich ook gemakkelijk nog in dien leeftijd verplaatste”.⁶⁾

Een zijner leerlingen, mr. L. Ph. C. van den Bergh, roemt hoe Simons de beoefening der vaderlandse geschiedenis en letteren aan de hogeschool algemeen wist te maken, maar vooral hoe hij op zijn dispuutcollege en in de vertrouwelijke omgang met zijn leerlingen geheel hun vriend was, onder scherts en ernst hun vertrouwen wist te winnen en die invloed ter bevordering van vaderlandse letteren en geschiedenis aanwendde.

C. CATHARINA VAN DE GRAFT

⁴⁾ a.w. II, 108.

⁵⁾ G. Kalff, *Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde*, Groningen 1912. VII, 142.

⁶⁾ *Verzamelde Poëzij van Adam Simons*. Utrecht, 1834, X.